

Халқ таълими вазирининг
2017 йил 16 майдаги
165-сонли буйруғига
илова

**Ўзбекистон Республикаси умумий ўрта таълим мактабларининг
2017-2018 ўқув йили учун таянч ўқув режаси**

Т/ Р	Ўқув фанлари	Синфлар									Ҳафталик умумий соат
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Давлат ихтиёридаги соатлар	22	24	26	26	30,5	32,5	33,5	34	36	264,5
1	Она тили ва адабиёт	8	8	10	10	9	7	5	5	5	67
2	Ўзбек тили/рус тили		2	2	2	2	2	2	2	2	16
3	Чет тили	2	2	2	2	3	3	3	3	3	23
4	Тарих					2	2	3	3	4	14
5	Давлат ва ҳуқуқ асослари								1	1	2
6	Иқтисодий билим асослари								1	1	2
7	Математика	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45
8	Информатика ва ахборот технологиялари					0,5	0,5	0,5	1	2	4,5
9	Физика						2	2	2	2	8
10	Кимё							2	2	2	6
11	Биология					1	2	2	2	2	9
12	Табиёт ва география	1	1	1	1	1	2	2	2	2	13
13	Одобнома	1	1	1	1						4
	Ватан туйғуси					1	1				2
	Миллий истиқлол ғояси ва маънавий асослари							1	1	1	3
14	Музыка маданияти	1	1	1	1	1	1	1			7
15	Тасвирий санъат	1	1	1	1	1	1	1			7
16	Чизмачилик								1	1	2
17	Технология	1	1	1	1	2	2	2	1	1	12
18	Жисмоний тарбия	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
	Мактаб ихтиёридаги соатлар	0,5						0,5	0,5	1	2,5
	Умумий соатлар	22,5	24	26	26	30,5	32,5	34	34,5	37	267
	Амалий меҳнат машғулоти (кун ҳисобида)					6	6	10	16		

**Ўзбекистон Республикаси умумий ўрта таълим мактабларининг
2017-2018 ўқув йилига мўлжалланган таянч ўқуврежага
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

Мазкур умумий ўрта таълим мактабларининг 2017-2018 ўқув йилига мўлжалланган таянч ўқув режа ва унга тушунтириш хати Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида”ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чоратadbирлари тўғрисида”ги 1875-ПҚ-сонли қарори, Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 8 майдаги “Узлуксиз таълим тизимининг чет тиллар бўйича давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 124-сонли, 2017 йил 15 мартдаги “Умумий ўрта таълим тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 140-сонли, 2017 йил 6 апрелдаги “Умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълимининг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 187-сонли қарорлари ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган Санитария қоидалари ва меъёрлари (СанҚваМ №0102-00) асосида тузилган.

Таянч ўқув режа таркибан давлат ва мактаб компонентларидан иборатдир. Давлат компонентиға ажратилган фанлар Давлат таълим стандартлари асосида тузилган дастурларға биноан ўқитилади.

1. Таълим ўзбек тилида олиб бориладиган мактабларда рус тили фани, таълим ўзбек тилидан бошқа тилларда олиб бориладиган мактабларда ўзбек тили фани ҳафтасига икки соат ҳисобида II синфдан бошлаб ўқитилади.

2. Таълим қорақалпоқ, қозоқ, қирғиз, тожик ва туркман тилларида олиб бориладиган мактабларда рус тили фани ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари хоҳишиға қараб ўқувчи сони 25 нафаргача бўлган II-IX синфларда она тили ва адабиёт фанидан 1 соат олиниб 2-синфдан бошлаб ўқитилиши мумкин.

ўқувчи сони 25 нафар ва ундан зиёд бўлган ҳолатда II-VI синфларда она тили ва адабиёт фанидан 2 соат олиниб синфни икки гуруҳға бўлиб ҳафтасига 1 соатдан, VII-IX синфларда она тили ва адабиёт фанидан 1 соат, математика фанидан 1 соат олиниб синфни икки гуруҳға бўлиб ҳафтасига 1 соатдан ўқитилиши мумкин.

3. “Жаҳон тарихи” фани VII ва IX синфларда 1-ярим йилликда ҳафтасига 2 соатдан, 2-ярим йилликда ҳафтасига 1-соатдан;

“Ўзбекистон тарихи” фани VII ва IX синфларда 1-ярим йилликда ҳафтасига 1 соатдан, 2-ярим йилликда ҳафтасига 2 соатдан ўқитилади.

VIII синфда “Жаҳон тарихи” фани 1 соат, “Ўзбекистон тарихи” фани 1 соат ўқитилади.

Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 мартдаги 01-07/1-193-сонли топшириғига мувофиқ Олий ва ўрта махсус таълими вазирлигининг 2017 йил 12 апрелдаги 23-к/қ-сонли, Халқ таълими вазирлигининг 2017 йил 14 апрелдаги 22-сонли ҳамда Олий ва ўрта махсус таълими вазирлиги Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг 2017 йил 12 апрелдаги 25-к/қ/-сонли қўшма қарорига асосан VIII ва IX синфларда “Дунё динлари тарихи” фани ҳафтасига 1 соатдан ўқитилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 4 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни таъкил этиш тўғрисида”ги Ф-1322-сонли фармойиши асосида I-IV-синфларда “Конституция алифбоси” курси “Ўқиш”, “Атрофимиздаги олам”, “Табиатшунослик”, “Одобнома” ҳамда тарбиявий соаттаркибида 10 соатдан ўқитилади;

V-VI синфларда “Конституция оламига саёхат” курси “Ватан туйғуси” фанидаги мавжуд такрорланишлар ҳамда такрорлаш ва назорат ишларини ўтказиш учун ажратилган соатлар ҳисобидан алоҳида дастур асосида 17 соатдан ўқитилади;

VII синфда “Конституция оламига саёхат” курси 17 соат ҳажмида мактаб компоненти ҳисобидан ўқитилади.

Бу машғулотлар дарс жадвалига киритилиши ва V-,VI-,VII синф журналида алоҳида саҳифа ажратилиб қайд этилиши лозим.

Мазкур дарсларнинг мазмунида ўқувчиларнинг ёшига мос равишда “Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида”ги қонуни, “Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларацияси”, “Болаларнинг меҳнатининг оғир шакллари таъқиқлаш ва йўқ қилишга доир шопилинч чоралар тўғрисида”ги 182-конвенция, “Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисидаги”ги 138-конвенция тўғрисида тушунчалари берилиши лозим.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 августдаги “Дин соҳасидаги маънавий-маърифий, таълим ишларини ва фаолиятни янада такомиллаштиришда ижтимоий кўмак ва имтиёзлар бериш тўғрисида”ги 364-сонли қарори ижросини таъминлаш мақсадида “Динлар тарихи” курси бўйича дастлабки умумий тушунчалар:

I-IV синфларда 17 соатдан “Ўқиш”, “Атрофимиздаги олам”, “Табиатшунослик”, “Одобнома”, “Технология” фанлари ва тарбиявий соатлар таркибида;

V синфда 17 соат “Адабиёт”, “Тарих”, “Ватан туйғуси” фанлари ва тарбиявий соатлар таркибида;

VI синфда 17 соат “Адабиёт”, “Тарих”, “Ватан туйғуси” фанлари ва тарбиявий соатлар таркибида;

VII синфда 17 соат “Адабиёт”, “Тарих”, “Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари” фанлари ва тарбиявий соатлар таркибида ўқитилади.

6. “Иқтисодий билим асослари” фани:

I-IV синфларда “Иқтисод ва солиқ алифбоси” курсининг ўқув материаллари “Она тили”, “Ўқиш”, “Математика”, “Атрофимиздаги олам”, “Технология” фанлари таркибида 10 соатдан;

V-VII синфларда “Иқтисод ва солиқ сабоқлари” ўқув курслари “Тарих”, “Математика”, “География”, “Ватан туйғуси”, “Технология”, фанлари таркибида синфлар кесимида 17 соатдан;

VIII-IX синфларда эса алоҳида фан сифатида ўқитилади.

7. “Йўл ҳаракати қоидалари”ни ўргатиш учун:

I синфда мактаб компоненти ҳисобидан ҳафтасига 0,5 соат ажратилиб, жами 16,5 соат ўқитилади, синф журналида алоҳида саҳифада ўтилган мавзулар қайд этилади;

II-VIII синфларда бу машғулотлар тасдиқланган дастур асосида бошланғич синф ўқитувчилари ва синф раҳбарлари томонидан тарбиявий соатлар ҳисобидан 8 соатдан ўқитилади. Мазкур машғулотлар ўқитувчиларнинг педагогик юкламаси сифатида инобатга олинади. “Йўл ҳаракати қоидалари” машғулотлари II-VIII синфларда мактаб дарс жадвалига киритилади ва синф журналида тарбиявий соатлар учун ажратиладиган саҳифада ўтилган мавзулар қайд этиб борилади.

8. “Ҳаёт хавфсизлиги асослари” машғулотлари I-IV синфларда “Атрофимиздаги олам”, “Одобнома”, “Жисмоний тарбия” фанлари таркибида 17 соатдан;

V-IX синфларда “Физика”, “Кимё”, “Биология”, “География”, “Ватан туйғуси” ва “Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари”, “Технология” фанлари дастурлари таркибида синфлар кесимида 17 соатдан ўтилади.

9. IX синфда мактаб компоненти ҳисобидан биринчи ярим йилликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 25 январдаги “Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Абдуғаниевич Каримовнинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида”ги ПҚ-2744-сонли қарори ва Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 13 февралдаги 08/1-150-сонли тошпириғига мувофиқ хотира дарслари дастур асосида 4 соат;

Халқ таълими вазирлигининг 2011 йил 31 декабрдаги 297-сонли буйруғига асосан Ўзбекистон Республикаси биринчи Президентининг “Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида” асари 12 соат;

иккинчи ярим йилликда эса Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 3 июлдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Юксак маънавият - енгилмас куч” асарини узлуксиз таълим тизимида ўрганишни ташкил этиш тўғрисида”ги Ф-360 сонли фармойиши асосида асар мазмуни 10 соат;

2014 йил 15-16-май кунлари Самарқанд шаҳрида ўтказилган “Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожидagi роли ва аҳамияти” мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислон Абдуғаниевич Каримов сўзлаган “Аждодларимизнинг илмий мероси абадиятга дахлдор маънавий хазина” нутқи 6 соат ўқитилади.

10. “Саломатлик дарслари” ўқув курси умумий ўрта таълим мактабларининг I-IV синфларида “Ўқиш”, “Атрофимиздаги олам”, “Табиатшунослик”, “Одобнома”, “Жисмоний тарбия” ва фанлари таркибида 17 соат ўқитилади;

V-VII ва IX синфларда “Соғлом авлод асослари” ўқув курси “Биология”, “Технология” “Жисмоний тарбия” фанларига интеграция қилинган ҳолда синфлар кесимида 17 соатдан ўқитилади.

VIII синфда мактаб ихтиёридаги соат ҳисобидан 17 соат ўқитилади.

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 5 майдаги ПҚ-2343-сонли қарори ижросини таъминлаш мақсадида Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги Республика таълим маркази томонидан ишлаб чиқилган “Тежамкорлик сабоқлари” ўқув-тарбиявий машғулотлари дастури асосида машғулотлар, ўқувчиларнинг психологик, физиологик ва ёш хусусиятларини инобатга олган ҳолда умумий ўқув юкламасининг меъёрларига риоя қилиниб, I-IX синфларда 17 соатдан фанлар бўйича

дарс мавзулари замирида тўғарак машғулотларида, тарбиявий соатларда, синфдан ташқари машғулотларда, экскурсияларда сингдириб ўтиш тавсия этилади.

12. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 6 апрелдаги “Умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълимининг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 187-сонли қарорига мувофиқ педагог кадрлар салоҳияти ҳамда моддий-техника базаси етарли бўлган умумий ўрта таълим муассасаларида Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси ва вилоятлар халқ таълими бошқармаларининг рухсати билан умумий ўрта таълим муассасаларининг педагогик кенгашларига дарс жадвалини тузишда таянч ўқув режадаги умумий соатлар ҳажмидан ошмаган ҳолда, маълум бир фанларни чуқурлаштириб ўқитиш мақсадида 15% гача ўзгартириш киритиш ҳуқуқи берилади.

13. Айрим фанлар чуқур ўрганиладиган ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим муассасалари(синф)да ўқишларни ташкил этиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 7 августдаги “Айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумтаълим муассасалари фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида”ги 173-сонли ҳамда Халқ таълими вазирлигининг 2014 йил 11 июндаги “Айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумтаълим муассасаларининг таянч ўқув режаларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 173-сонли буйруғи билан тасдиқланган фанларни чуқур ўқитиш бўйича намунавий ўқув режалари ва Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги Республика таълим маркази томонидан тасдиқланган намунавий ўқув дастурлари асосида амалга оширилади.

Мазкур намунавий ўқув дастурлар асосида фанларни чуқур ўрганиш бўйича муаллифлик ўқув дастурлари Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги Республика таълим маркази билан келишган ҳолда мустақил ишлаб чиқилади, ўрнатилган тартибда тасдиқланади ва амалиётга жорий этилади.

14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 15 мартдаги “Умумий ўрта таълим тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 140-сонли қарорига мувофиқ малакали ўқитувчилар етарли бўлган куйидаги ҳолларда синфдаги ўқувчиларни икки гуруҳга бўлиб ўқитишга рухсат этилади:

ўқувчилар сони 25 нафар ва ундан зиёд бўлган умумий ўрта таълим муассасаларининг I-IX синфларида “Чет тили” фани, айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим муассасаларида ихтисослашган фанлар, V-IX синфларда “Информатика ва ахборот технологиялари” ва “Меҳнат таълими” (“Технология”) фани, VIII-IX синфларда “Жисмоний тарбия” фани, таълим тили ўзбек тили бўлмаган умумий ўрта таълим муассасаларининг II-IX синфларида “Ўзбек тили” фани ҳамда таълим тили рус тили бўлмаган умумий ўрта таълим муассасаларининг II-IX синфларида “Рус тили” фани икки гуруҳга бўлиб ўқитилади.

15. Ўзбекистон Республикаси Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Ҳомийлик Кенгашининг 2003 йил 4 июндаги йиғилиши баёнининг 3-бандини бажариш мақсадида V-IX синфларда кўшимча машғулотлар спорт секциялар тарзида ўтказилади.

16. Таълим ўзбек тилида олиб борилмайдиган мактабларда мактаб педагогик кенгашининг қарорига биноанайрим фанлар ва курслар ўзбек тили(давлат тили)да ўқитилиши мумкин.

17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 15 мартдаги “Умумий ўрта таълим тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 140-сонли қарорига мувофиқумумий ўрта таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёнини ташкил этишда қуйидаги муддатларга амал қилинади:

ўқув йилининг давомийлиги — 34 ҳафта (I синфлар учун 33 ҳафта);

ўқув ҳафтасининг давомийлиги — 6 кун (педагогик кенгашнинг қарорига кўра I синфлар учун 5 кун);

дарс машғулотининг давомийлиги — 45 дақиқа;

дарс машғулотлари оралигидаги танаффуснинг давомийлиги – 5-10 дақиқа (ўқув куни ўртасидаги танаффуснинг давомийлиги – 15-30 дақиқа).

Меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида байрам (ишланмайдиган) куни деб белгиланган кунларда дарс машғулотлари ўтказилмайди.

Байрам (ишланмайдиган) кунларига тўғри келиб қолган дарс машғулотларининг мавзулари ўқув дастурларини ихчамлаштирган ҳолда кейинги дарс машғулотларида ўтказилади.

Ўқув йили давомидаги таътиллارнинг муддатлари қуйидагича белгиланади:

кузги таътил — 4 ноябрдан бошлаб 6 календарь кун;

кишки таътил — 28 декабрдан бошлаб 14 календарь кун;

баҳорги таътил — 21 мартдан бошлаб 7 календарь кун;

ёзги таътил — охири босқичли назорат синови ўтказилган кундан (босқичли назорат ўтказилмайдиган синфлар учун ўқув йили тугаган кундан кейинги кундан) бошлаб 1 сентябргача.

Таътилни охири куни байрам (ишланмайдиган) кунга тўғри келиб қолган тақдирда, дарс машғулотлари кейинги иш кунидан бошлаб давом эттирилади.

I синф ўқувчилари учун февраль ойи давомида кўшимча бир ҳафталик таътил белгиланади.

18. Мазкур таянч ўқув режа ва тушунтириш хати асосида ҳар бир умумий ўрта таълим муассасаси 2017-2018 ўқув йилига мўлжалланган ўқув режа ва тушунтириш хатини ишлаб чиқади ва август ойидаги педагогик кенгашнинг қарори билан тасдиқлайди.

19. Ўқув йили якунида V-VIII синф ўқувчиларининг меҳнат кўникмаларини шакллантириш ва касбга йўналтириш мақсадида махсус ишлаб чиқилган, ота-оналар ва маҳалла кўмиталари раислари билан келишилган, мактаб директори томонидан тасдиқланган жадвал асосида мактабда, идора ва корхоналарда, Халқ таълими вазирлигининг 2003 йил 3 ноябрдаги 159-сонли буйруғи билан тасдиқланган Йўриқномага қатъиян риоя қилган ҳолда V-VI синфларда 6 кун 3 соатдан, VII синфда 10 кун 3 соатдан, VIII синфда 16 кун 4 соатдан амалий меҳнат машғулотлари ўтказилади.